

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

2 квітня 2021 року

Київ 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
НАУКОВО -МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
У ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
У 2-Х ЧАСТИНАХ

Частина 1

2 квітня 2021 року

Київ 2021

УДК 377.1:371.122

Редакційна колегія:

Паржницький Віктор Валентинович, кандидат педагогічних наук, начальник відділу науково-методичного забезпечення професійної освіти Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», загальне редагування;

Самойленко Наталія Юріївна, кандидат педагогічних наук, директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області,

Кайтановська Ольга Миколаївна, завідувачий сектору наукового та навчально-методичного забезпечення організації освітнього процесу професійної освіти відділу науково-методичного забезпечення професійної освіти Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»

Кіхтенко Інна Вячеславівна, методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області;

Осіна Наталія Анатоліївна, методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області;

Чхайло Олена Миколаївна, методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області;

Шнюкова Ірина Вадимівна, науковий співробітник сектору наукового та навчально-методичного забезпечення організації освітнього процесу професійної освіти відділу науково-методичного забезпечення професійної освіти Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»

Модернізація змісту професійної освіти в умовах євроінтеграції України : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. у 2-х частинах, м. Київ, 2 квітня 2021 р. Суми, 2021. 336 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Модернізація змісту професійної освіти в умовах євроінтеграції України»

У тезах і статтях висвітлено актуальні питання реформування професійної освіти, представлено теоретичне обґрунтування організації дистанційної та змішаної форм навчання, наведено кращі практики застосування цифрових інструментів, сучасних педагогічних технологій, формування професійного розвитку педагога закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Тексти представлено в авторській редакції. Редакція не несе відповідальності за зміст та авторський стиль праць, розміщених у збірнику.

ЗМІСТ

Сафонов Юрій Миколайович МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	11
Шумік Ірина Володимирівна СПІВПРАЦЯ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ПРОЄКТАМИ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В НАПРЯМУ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ	12
Сергеева Лариса Миколаївна СУЧАСНА АДЖЕНДА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПОТРЕБ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	14
Щербак Ольга Іванівна МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ДІТЖИТАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	19
Супрун В'ячеслав Васильович ЯКІСНА ПРОФЕСІЙНА (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА) ОСВІТА ДЛЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	23
Коваль Мирослав Стефанович, Литвин Андрій Вікторович ЗАВДАННЯ ТА ВЛАСТИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДСНС УКРАЇНИ	39
Самойленко Наталія Юріївна ПАРТНЕРСТВО В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ (ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	43
Осипенко Сергій Миколайович СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ДЕРЖАВНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «ДНІПРОРУДНЕНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ЛІЦЕЙ» В УМОВАХ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ	46

13. Указ Президента України від 30 березня 2021 року №130/2021 «Про пріоритетні заходи щодо розвитку професійної (професійно-технічної) освіти» [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://www.president.gov.ua/documents/1302021-38149>

УДК 378.1

К 56

ЗАВДАННЯ ТА ВЛАСТИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДСНС УКРАЇНИ

Коваль Мирослав Стефанович,

доктор педагогічних наук, професор, ректор

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

Литвин Андрій Вікторович,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичної психології та педагогіки Львівського державного університету безпеки

життєдіяльності

Із розвитком і активним упровадженням у навчання та виховання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) швидко виникли і набули глобального розповсюдження педагогічні ідеї щодо організації в закладах освіти різного рівня такого середовища, якому притаманне використання інформаційних і мережних технологій для організації комп'ютерно орієнтованого навчання та професійної підготовки. ІКТ-підтримка передбачає розподілене зберігання та надання навчальної інформації, дошки оголошень і звітів, організації комп'ютерних конференцій та інших сервісів.

Поступово у психолого-педагогічній і методичній літературі утвердилось поняття *інформаційно-освітнього середовища* (ІОС). Зазначимо, що досі воно не має однозначного трактування та визначення. Науковці розглядають інформаційно-освітнє середовище переважно як системно організований комплекс електронних засобів апаратно-програмного й організаційно-методичного забезпечення, призначеного для задоволення потреб учнів/студентів в інформаційних ресурсах і послугах освітнього характеру. У низці досліджень і публікацій висвітлені питання зосередження електронних освітніх ресурсів і взаємодії різних структур закладів освіти з метою постачання кожного суб'єкта навчання

інформаційними матеріалами і налагодження їхньої співпраці за допомогою мережевих засобів [1, с. 6-7].

Зазначимо, що реалізація різноманітного типу взаємодії в режимі реального часу, зокрема можливостей online - навчання[7], дала змогу достатньо успішно застосувати потенціал ІОС під час вимушеного масового переходу закладів освіти на дистанційне навчання в умовах карантину, пов'язаного з пандемією COVID-19. Зокрема українські заклади вищої освіти (ЗВО) успішно використали для цього завчасно створені віртуальні навчальні середовища (зазвичай на основі платформи Moodle, яка розглядається як система управління освітнім контентом і надання контрольованого доступу до нього – *Learning Management System*), а також систем віддаленого конференц-зв'язку, які дають змогу організувати відеоконференції, онлайн-зустрічі, чат і мобільну спільну роботу (Zoom, Microsoft Teams, Skype).

З огляду на те, що інформаційне середовище дає змогу вирішити комплексне завдання інтегрування інформаційних процесів, властивих основним видам діяльності закладу освіти, вважаємо доречним застосування поняття *інформаційно-освітнє середовище закладу вищої освіти* щодо педагогічно та технологічно організованої системи інформаційної взаємодії всіх учасників і всіх складових процесу професійної підготовки у ЗВО. За своїми характеристиками освітнє середовище може бути: специфічним або універсальним; інноваційним або традиційним [4, с. 7]; конкурентним або кооперувальним, гуманістичним або технократичним; відкритим або закритим. Проте, безперечно, ІОС має сприяти прояву креативності, бути комфортним для викладачів і здобувачів освіти.

Ми вважаємо, що у відомчих закладах вищої освіти ДСНС України (ЗВО із специфічними умовами навчання) вдосконалення навчально-виховної діяльності вимагає докорінної реконструкції змісту, методів і технологій професійної підготовки за допомогою *інформаційно-освітнього середовища* – цілісної сукупності апаратно-програмних засобів, електронних навчально-методичних комплексів та організаційно-педагогічних умов застосування ІКТ, які сприяють реалізації навчальної інтерактивної взаємодії між курсантами, студентами, науково-педагогічними працівниками і різноманітними електронними освітніми ресурсами, підвищенню пізнавальної активності та якості підготовки майбутніх фахівців цивільного захисту шляхом дидактично доцільного задоволення їхніх потреб в інформаційних послугах і навчальному контенті, а також оптимізації інформаційного, організаційного та науково-

методичного забезпечення освітнього процесу й управління закладом, узгодженню режиму функціонування всіх підрозділів і служб ЗВО [2, с. 92].

Завдання, які висувуються до цього середовища: забезпечення особистісної орієнтованості та професійної спрямованості навчання; зростання вмотивованості курсантів і студентів щодо використання ІКТ; створення умов для інтерактивного доступу до інформації та надання курсантам і студентам свободи дій у самоуправлінні процесом пізнання в межах професійної підготовки й особистісного саморозвитку; забезпечення ґрунтового проникнення в сутність процесів і явищ, які вивчаються; піднесення інтелектуальних і творчих здібностей здобувачів освіти; підвищення прагнень особистості до самостійної освітньої діяльності, обміну знаннями і співробітництва з усіма колегами тощо [2, с. 215-216].

Для оптимізації діяльності ЗВО із специфічними умовами навчання пропонується конкретизувати всі завдання ІОС за трьома основними групами:

- стосовно *освітньої діяльності* – інформаційна підтримка курсантів і студентів (забезпечення електронними освітніми ресурсами); використання електронних навчально-методичних матеріалів; управління освітнім процесом;

- стосовно *навчально-методичної діяльності* – інформаційна підтримка викладачів; створення електронних навчально-методичних комплексів; моніторинг перебігу та результатів навчання, виховання, інтелектуального розвитку та професійної підготовки; підтримка процедур атестації, ліцензування та акредитації;

- стосовно *управлінської діяльності* – збирання, опрацювання та консолідація статистичних даних; аналіз всієї сукупності показників роботи закладу; фінансовий і бухгалтерський облік; інформаційна підтримка функціонування основних і допоміжних підрозділів закладу; використання системи електронного документообігу; управління адміністративно-господарською діяльністю тощо [3, с. 7].

Щоб досягти цього, інформаційно-освітнє середовище закладу вищої освіти ДСНС повинно мати такі властивості (характеристики): інформативність; функціональність; продуктивність; універсальність; інтелектуальність; відкритість; багатокomпонентність; полісуб'єктність; комплексність; мультимедійність і багатозадачність; варіативність; гнучкість; мобільність; цілісність; системність; інтегрованість; структурованість; розподіленість; керованість; персоніфікованість; адаптивність; ієрархічність; масштабованість; доступність; практико орієнтованість; інтерактивність; технологічність; гуманістичність і

демократичність тощо [6]. На думку науковців, ІОС притаманні також: інтелектуальність, продуктивність, гнучкість, мобільність, персоніфікованість, інтерактивність, мультимедійність, доступність, демократичність [5, с. 98-99]. Детальніше вони розглянуті в монографії [2, с. 216-219].

Характеристики інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти, безперечно, визначаються властивостями його компонентів, що служать критеріями вибору освітніх засобів ІКТ, які використовуватимуться у професійній підготовці. Визначені завдання та сформульовані властивості дають змогу запропонувати функції та розробити структуру ІОС і запропонувати відповідні вимоги до побудови середовища, а також специфічні дидактичні принципи, необхідні для побудови і реалізації ІОС в освітньому процесі ЗВО ДСНС України.

Отже, підвищені вимоги до якості професійної освіти та потенційні можливості ІКТ зумовлюють упровадження у ЗВО, зокрема для підготовки фахівців цивільного захисту, інформаційного освітнього середовища, яке розглядаємо як поле освітньої та професійної діяльності, що є інноваційною основою модернізації вищої освіти і дієвим механізмом підвищення рівня професійної компетентності майбутніх фахівців, актуалізації їхньої компетентності та готовності до життєдіяльності в умовах інформатизації соціуму. Зважаючи на це, конкретизовані завдання ІОС стосовно діяльності закладу вищої освіти ДСНС України та визначено необхідні йому властивості, що слугують критеріями вибору комп'ютерно орієнтованих засобів та інформаційних ресурсів.

Упровадження ІОС у професійну підготовку майбутніх фахівців цивільного захисту потребує врахування дидактичних основ інформатизації навчання у вищій школі; загальних і специфічних психолого-педагогічних, санітарно-гігієнічних, техніко-технологічних вимог до комп'ютерної та телекомунікаційної техніки, допоміжного обладнання, програмного забезпечення й електронних освітніх ресурсів; заходів щодо забезпечення готовності учасників освітнього процесу до застосування компонентів ІОС; створення й удосконалення вискоєфективних моделей та інноваційних технологій використання комп'ютерно орієнтованих засобів у вищій школі, зокрема в закладах із специфічними умовами навчання.

Список використаної літератури:

1. Інформаційне освітнє середовище сучасного навчального закладу : навч.-метод. посіб. / [М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. В. Ткаченко, Л. С. Шевченко]. Львів : СПОЛОМ, 2009. 186 с.

2. Коваль М. С. Система професійної підготовки майбутніх працівників ДСНС України в інформаційно-освітньому середовищі закладу вищої освіти : монографія. Львів : ПАІС, 2019. 544 с.
3. Козяр М. М. Модернізація навчально-виховного процесу на основі використання єдиного інформаційно-освітнього середовища. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків : НТУ «ХПІ». 2011. № 1. С. 3–8.
4. Кулюткин Ю., Тарасов С. Образовательная среда и развитие личности *Новые знания*. 2001. № 1. С. 6–7.
5. Онищенко І. В. Інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище як засіб формування мотивації до професійної діяльності в майбутніх учителів початкових класів. *Інформаційні технології в освіті*. 2014. № 18. С. 96–104.
6. Уманець В. О. Функціонування і наповнення контентом інформаційного освітнього середовища навчального закладу. Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. 2016. URL: <http://iitlt.gov.ua/info/news/konferents-/zvitna-naukova-konferentsiya-iitzn-napn-ukrayinu/> (дата звернення: 05.12.2019).
7. MLEs and VLEs explained. *Briefing Paper*. 2002. № 1. URL: http://www.jisc.ac.uk/index.cfm?name=mle_briefings_1 (дата звернення: 01.08.2019).

УДК 377.1

С 17

**ПАРТНЕРСТВО В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ
(ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ПТО СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Самойленко Наталія Юрївна,

кандидат педагогічних наук, директор

Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській
області

Перехід закладів професійної (професійно-технічної) освіти на реалізацію стандартів нового покоління, розроблених на модульно-компетентнісній основі, особливістю яких є спрямованість на формування ключових і професійних компетенцій, перехід у конструюванні змісту освіти від «знань» до «способів діяльності», орієнтація на цілі, які значимі для сфери праці, пріоритетне використання в оцінці компетенцій об'єктивних методів діагностики діяльності вимагає від сучасної професійної (професійно-технічної) школи забезпечення нових підходів